

Rettigheter og publisering av digitale bilder

Retningslinjene gjelder for bilder i Riksantikvarens bildearkiv. Alle bilder som brukes i publikasjoner, på nett eller i andre formidlingssammenhenger skal først arkiveres i Riksantikvarens bildearkiv. Bruk av bilder fra nettet må skje i tråd med gjeldende lover.

Innhold

Opphavsrett.....	2
Navngiving.....	2
Lisenser.....	2
Publisering av bilder.....	2
Unntatt offentlighet.....	2
Interiørbilder.....	3
Personfotografering.....	3
Gjengivelse av kunstverk på nettet.....	3
Klausulerte bilder.....	3
Avtaler.....	3

Opphavsrett

Opphavsrett er eneretten som skaperen av et litterært, vitenskapelig eller kunstnerisk verk får til å fremstille eksemplarer av det og ved å gjøre det tilgjengelig for allmennheten. **Opphavsrett** reguleres i Norge av åndsverkloven.

Vernetiden for fotografiske bilder er 15 år etter utløpet av fotografens dødsår, men likevel minst 50 år etter utløpet av det året bildet ble tatt. ([Åndsverkloven](#))

Bestilte fotografier tatt før 30. juni 1995 – det er i utgangspunktet Riksantikvaren som har rettighetene. ([Fotografilova, før 1995](#))

Navngiving

Opphavspersonen ideelle rettigheter skal respekteres. Fotografens navn skal alltid angis der det er kjent. Er fotografens identitet ukjent angis dette med ukjent fotograf. Ideelle rettigheter gjelder også for materiale der vernetiden er ukjent.

Bildene skal alltid krediteres med fotografens navn, eier/arkiveier:

Foto: Fotografens navn, Riksantikvaren

Lisenser

Riksantikvaren ønsker at alle bilder som brukes på ra.no og i RAs publikasjoner skal ha en [Creative Commons-lisens](#) slik at bildet kan brukes i andre sammenhenger senere. Bilder som er falt i det fri skal ikke ha lisenser. Loven gir ikke anledning til å legge nye opphavsrettslige restriksjoner på fotografiske bilder der vernetiden er utløpt.

Bildene som Riksantikvaren har lagt ut på Kulturminnebilder og Kulturminnesøk har enten en Creative Commons-lisens eller de har falt i det fri. Det vil si at brukere kan laste ned høyoppløselige bilder. Majoriteten av bildene kan brukes fritt mot at fotografen krediteres, men enkelte bilder tatt av profesjonelle fotografer kan ikke brukes i kommersielle sammenhenger.

CC BY: Navngivelse

CC BY-ND: Navngivelse-Ingen bearbeidelse

CC BY-NC: Navngivelse-Ikkekommersiell

CC BY-NC-ND: Navngivelse-Ikkekommersiell-Ingen bearbeidelse

Publisering av bilder

Riksantikvaren skal foreta en skjønnsom vurdering i utvelgelsen av alle bildene som publiseres.

Kriterier for utvelgelse av bilder som kan publiseres uten forhåndssamtykke:

- Det skal være en rimelig avstand til bygningen/objektet.
- Bilder av bygninger i dårlig forfatning/dårlig vedlikeholdt skal ikke brukes.
- Ingen gjenstander som kan knyttes til personer skal være synlige i bildet.
- Ingen interiørbilder fra private boliger uten samtykke/avtale med eier.

Unntatt offentlighet

Gir begrenset innsynsrett. Kan ikke videreformidles.

Bilder/tegninger som saksdokument – tilknyttet saksnummer, følger sakens hjemmel

- Bilder/tegninger med skjermingsverdig objekt, fare for straffbare handlinger. Offentleglova [§ 24 tredje ledd](#) første punktum
- Bilder av interiører i private bygninger, er lagret til bruk for intern saksbehandling. Bilder med slike motiver må ikke gjengis offentlig uten samtykke fra bygningens eier. Offentleglova [§ 13 første ledd](#), jfr. forvaltningsloven § 13 første ledd nr 1 (taushetsplikt om noens private forhold)

Interiørbilder

Bilder unntatt Offentleglova [§ 13 første ledd](#) og [§ 24 tredje ledd](#). Bilder av interiører i private bygninger, er lagret til bruk for intern saksbehandling. Bilder med slike motiver må ikke gjengis offentlig uten samtykke fra bygningens eier.

Fotografier av interiører fra RAs analoge arkiv er ikke merket unntatt offentlighet og det har dermed ikke vært praksis å merke disse bildene i det digitale arkivet. Det digitale arkivet har ikke vært allment tilgjengelig. Ved bruk av interiørbilder fra private hjem skal eier bli kontaktet.

Fotografering i private hjem skal avtales skriftlig.

Personfotografering

Ved bilder av enkeltpersoner eller der personer er lett gjenkjennelig, skal man innhente samtykke før det publiseres på nettet. Ingen barn skal være avbildet uten samtykke/avtale med foresatte.

Bilder med grupper av mennesker fra offentlige arrangementer kan som hovedregel publiseres i den sammenhengen det er tatt. Et bilde som fronter et tema, eksponeres stort eller brukes i en annen sammenheng enn det ble tatt i krever samtykke.

Gjengivelse av kunstverk på nettet

Ved gjengivelse av kunstverk gjelder åndsverksloven selv når Riksantikvaren er eier. Bruk av kunstverk overfor et allment publikum uavhengig av om man eier det eller ikke, må avtales med [BONO](#) for kunstnere som er medlemmer der. Andre gjør man direkte avtale med. Hvis kunstneren har vært død i 70 år eller mer, er det bare eieren av kunstverket som bestemmer.

Klausulerte bilder

Gir full innsynsrett. Kan ikke videreformidles uten samtykke.

Bilder klausuleres i forhold til opphavsrettslig enerett. Kontrakter og avtaler hjemler bruksrett. Gjelder for eksempel bilder fra eksterne kilder og der RA har begrenset bruksavtale.

- Bildet kan brukes av Riksantikvaren, men ikke videreformidles i eksterne publikasjoner og eksterne nettsider. Åndsverkloven § 23
- Bildet må ikke brukes uten fotografens tillatelse. Fotograf må kontaktes ved bruk. Åndsverkloven § 23
- Bilder der personer er hovedmotivet skal ikke videreformidles. Åndsverkloven § 104
- Bilder der kunstverk er hovedmotivet skal ikke gjengis uten tillatelse fra BONO. Åndsverkloven § 31 andre ledd

Avtaler

Bruk og publisering av bilder skal alltid avtales skriftlig. Alle ansatte ved Riksantikvaren har i sin arbeidskontrakt en avtale om at bilder som tas i forbindelse med jobb har

Riksantikvaren opphavsrett til. Bilder som ikke er U.O. eller klausulert kan Riksantikvaren dele fritt med en [Creative Commons-lisens](#).